

Reactie op het wetsvoorstel Gerichte Bekostiging

Inleiding

In de memorie van toelichting wordt uitgebreid ingegaan op de wijzigingen in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). Met name worden artikel 119a lid 4a en 4b van de WPO en artikel 5.9a lid 4a en 4b van de WVO besproken. Echter, over lid 4c wordt weinig tot niets vermeld. (Dit geldt overigens ook voor WEC en WBS)

Lid 4c: Onvoorspelbaarheid van bekostigingsdoelen

Lid 4c introduceert de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur andere doelen te bepalen voor bekostiging. Dit betekent dat de overheid gerichte financiering voor specifieke doeleinden kan inzetten, inclusief mogelijke verplichtingen zonder dat daar beperkingen in de wet voor zijn geregeld. Hierdoor ontstaat een risico op onvoorspelbare bekostiging, afhankelijk van mogelijk incidentenpolitiek en incidentele beleidswijzigingen. Dit brengt onzekerheden met zich mee voor het financiële beleid van schoolbesturen en schoolleiders en heeft directe gevolgen voor het personeelsbeleid en de administratieve lasten. Het is verstandig om artikel 4c te schrappen.

Het is daarnaast noodzakelijk vast te leggen dat de basisbekostiging niet mag worden verminderd door een groter deel van het budget van OCW te koppelen aan gerichte bekostiging en dat de basisbekostiging voldoende moet zijn om het onderwijs te kunnen blijven uitvoeren.

Risico's van gerichte bekostiging

De voorgestelde aanpassingen in 4a en 4b, evenals in de verantwoordingsartikelen, brengen verschillende risico's met zich mee:

1. **Toename van administratieve lasten**
 - Gerichte bekostiging vraagt om een hogere verantwoordingslast. Dit vergroot de administratieve lasten en dat gaat ten koste van het onderwijs.
2. **Beperkte duurzame verbeteringen**
 - Tijdelijke middelen voor onderwijsverbeteringen zouden na afronding van het project (deels) moeten worden overgeheveld naar de basisbekostiging. Zonder deze aanpassing van het wetsvoorstel bestaat het risico dat scholen na afloop van een tijdelijke regeling de structurele verbeteringen niet kunnen borgen.
3. **Vrijheid van onderwijs onder druk**
 - De toename van verplichtingen en de lange lijst van categorieën daarvan bij gerichte bekostiging kan in strijd zijn met artikel 23 van de Grondwet, dat de vrijheid van onderwijs waarborgt. Dit kan de autonomie van scholen beperken.
4. **Risico op terugbetaling van middelen**
 - Scholen die gerichte bekostiging ontvangen, lopen het risico dat zij gelden moeten terugbetalen als projecten niet volgens plan verlopen. Een tekort aan personeel kan ertoe leiden dat projecten stilvallen en reeds bestede middelen mogelijk worden teruggevorderd. Dit kan schoolleiders ontmoedigen om gebruik te maken van deze financieringsvorm.

Daarnaast biedt het voorstel de mogelijkheid om de voorwaarden van gerichte bekostiging gedurende een periode van maximaal vijf jaar aan te passen. Dit verhoogt de onzekerheid voor scholen en besturen, omdat zij te maken kunnen krijgen met veranderende spelregels en verantwoordingsvereisten. In het wetsvoorstel zou moeten worden geborgd dat de spelregels en verantwoording vooraf duidelijk moeten zijn en niet gewijzigd kunnen worden. Met als uitzondering dat de verantwoordingsplicht kan komen te vervallen.

Wijziging in de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS)

Het wetsvoorstel bevat ook een wijziging van de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS). Aangezien de medezeggenschapsraad (MR) al betrokken is bij de hoofdlijnen van het financieel beleid en instemmingsrecht heeft bij deelname aan onderwijsprojecten, wordt een uitbreiding van de WMS als niet noodzakelijk beschouwd.

Conclusie

Het wetsvoorstel brengt risico's met zich mee. Besturen en scholen hebben behoefte aan zekerheid over hun basisbekostiging, zodat zij op lange termijn kunnen plannen en voorkomen dat hun personeel en leerlingen de dupe worden van veranderende regels. Minder administratieve lasten en duidelijke afspraken dragen bij aan goed onderwijs en een stabiele onderwijsomgeving.